

ULOGA TRUPNIH KOMANDI I STAREŠINA U VOJNONAUKNOM RADU

Pored potrebe angažovanja komandi svih stepena i starešina u vojnonaučnom radu, smatram da neka pitanja i teme trupa i komande u trupi jedino mogu kvalifikovano istraživati i uopštavati. Neke od tih tema su: opterećenje vojnika, neke psihološke pojave kod vojnika, motivacija vojnika u obuci i borbi, tempo napada i slično. Znači, neke teme iz oblasti vaspitanja i obuke, taktike i operatike mogu najkvalifikovanije obraditi taktičke i operativne komande, odnosno starješine iz tih jedinica.

Ovdje treba učiniti napomenu u vezi sa naučnim radom i naučnim prilazom. Kada je riječ o starješinama u trupi, onda se naučnim radom može baviti samo određeni broj starješina i u posebnim uslovima (oslobađanje redovnih dužnosti za određeno vrijeme), dok naučni prilaz u radu treba da ima svaki starješina, tj. svaki starješina mora biti sposoban da se koristi naučnim dostignućima i rezultatima u svojoj i najsvrodnijim strukama i disciplinama. Da bi to mogao, mora pratiti naučna dostignuća, a za to mora biti dobro organizovana naučna informacija. Ko treba da izdaje te informacije, to bi takođe trebalo regulisati. Mi smo u našoj komandi postavili da rodovi i službe daju informacije iz oblasti naučnih dostignuća u svojoj struci, jer oni imaju za to najveće objektivne uslove. Naravno da ih to obavezuje na držanje tijesne veze sa centralnim organom za naučnoistraživački rad, Centralnom vojnom bibliotekom, dokumentarnim biroima i, u izvešnom smislu, sa naučnim izdavačkim ustanovama van Armije.

Ja smatram da u naučnoistraživačkom radu ima mjesta za svaku komandu i sve starješine, ali po određenoj podjeli posla i samo u određenim pitanjima. Ko može bolje sagledati taktiku avijacije, bilo koje vrste, od komande vazduhoplovstva, za mornaricu od najviše mornaričke komande, za rodove od komandi rodova! Ko može bolje definisati zahtjeve projektantima, proizvođačima i naučnim ustanovama od komandi rodova i službi, svako za svoje naoružanje i opremu! Naravno, ovdje uvijek podrazumijevamo da te komande redovno prate naučna dostignuća i informacije, da konsultuju određene naučnike, stručnjake i ustanove prije formulisanja zahtjeva.

Kada je u pitanju trupa, onda bi neke radove trebalo kod nje naručiti (putem konkursa) a za neke probleme starješine će samoinicijativno pristupiti njihovoj naučnoj analizi i traženju optimalnih rješenja.

Kriterij i odgovornost za naučni rad. Prvo, treba konstatovati da ima dosta teorijskih publikacija i radova koji se ne čitaju. Ti radovi su suviše apstraktni. Potiču od teoretičara tipa Klima Sangina, koji su u stanju godinama diskutovati zašto je vazduh vazduh a nikad nisu kadri taj vazduh rastaviti na njegove činioce ili ga sabiti u ograničeni prostor i staviti u službu čovjeka. Isto tako jalova diskusija o ratnoj vještini, koja ni najmanje ne doprinosi primijenjenom dijelu te vještine, ničem ne koristi. Čista „filozofija” sve je manje cijenjena u svijetu. Živimo u vijeku primijenjenih nauka.

Kod ovakvih pojava na drugoj strani u našoj armiji godinama čekamo naučno obrazloženje mnogih problema. Zato se postavlja pitanje opravdanosti ulaganja sredstava u apstraktne teme sumnjive vrijednosti. Postoji potreba za boljim usmjeravanjem naučnoistraživačkog rada, određivanjem prioriteta i kriterija, i utvrđivanjem čemu koji rad treba da odgovori. Osnovni kriterij treba da bude da taj rad bude upotrebljiv i aktuelan za potrebe naše armije i odbrane, a, zatim, da dađe dugoročna i ekonomična rješenja određenih pitanja u izgradnji naših oružanih snaga. A ako se pretenduje na originalnost, onda treba još i dokazati da takvo rješenje nije već nigdje postojalo. Radove koji ne zadovoljavaju iznijete kriterije ne bi trebalo primati niti publikovati.¹

Isto tako valja ustanoviti odgovornost autora i organa koji odobravaju radove po istom principu kao što se odgovara za projekt mosta, brane, hidroelektrane, stambene zgrade i dr. Zato komisija (ustanova) koja prihvati neki rad treba u obrazloženju precizno da konstatuje u čemu je njegova vrijednost, koja su rješenja i za koja pitanja (probleme) data, tj. gdje se taj rad može u praksi primijeniti. A ako bi praksa odmah demantirala to rješenje, članovi komisije (ustanove) koja je odobrila rad (projekat) treba da nadoknade nastalu štetu, odnosno nepotrebno učinjene izdatke.

Stimuliranje naučnog rada. Sve do prije nekoliko dana živio sam u uvjerenju da je osnovni stimulans ljubav prema pozivu, prema nauci, ali, kada smo o tome diskutovali u našoj komandi i kada

¹ Iz diskusije načelnika Centralne vojne biblioteke i predstavnika Vojnoizdavačkog zavoda vidi se da ima hiljade publikacija koje niko neće ni po osnovi besplatne distribucije da poruči i koristi.

sam konsultovao više starješina, došao sam do zaključka da je ipak glavna pokretačka snaga materijalni momenat, da se bez adekvatne nagrade ne može očekivati masovnije učešće u naučnoistraživačkom radu. Evo samo jednog primjera: Na traženje jedne uprave GŠ, u kojoj mjeri komande mogu učestvovati u vojnonaučnom radu, iz naše komande otišao je odgovor da za to nema uslova. Kada sam razgovarao sa sastavljačem toga odgovora zašto je to napisao, rekao je da on tako misli i da se starješine pored redovnih poslova ne mogu baviti tim radom. Tada sam mu postavio pitanje: a ako se to posebno honoriše, e tada može, tada postoje uslovi.

Ja i dalje ne potejenjujem ljubav za naučni rad i entuzijazam koji žele dati doprinos svojoj armiji i zemlji. Oni će i ubuduće kod jednog broja starješina biti osnovni stimulans, ali ne smemo se osloniti samo na to, već i na materijalni stimulans i povoljnije uslove za naučno stvaranje.

General-potpukovnik
Dušan PEKIĆ